

כולה רבי יהודה היא¹⁰⁰], ותרי גרוני [שני סוגי] קטן קתני לה, ומתניתין חסורי מיהסרא¹⁰¹, והכי קתני: הכל כשרין לקרות את המגילה — חוץ מחרש שוטה וקטן.

במה דברים אמורים דקטן אינו קורא, בקטן שלא הגיע לזמן חינוך למצוות. אבל בקטן שהגיע לחינוך, דהיינו כבן תשע וכן עשר¹⁰² — אפילו לכתחלה יקרא, שהרי רבי יהודה מכשיר בקטן.

ומקשינן: במאי אוקימתא למתניתין — כרבי יהודה, ואשמעת לן, דהא דאמר רבי יהודה: הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא — בדיעבד קאמר, אבל לכתחילה לא יקרא, דאם לא כן, תקשי הך דקתני במתניתין דידן דחרש לא יקרא, ועל כרחך, דמתניתין — לכתחילה קאמר דלא יקרא, ובדיעבד — יצא?!

אלא מעתה, תקשי הא דתני יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: חרש המדבר ואינו

ומקשינן: וממאי דהאי דקתני במתניתין "חוץ מחרש" — רבי יוסי היא, ודיעבד נמי לא יצא? דלמא רבי יהודה [תנא קמא דההיא מתניתין] היא, וקאמרה מתניתין דלכתחלה הוא דחרש לא יקרא, הא דיעבד — שפיר דמי, ויצא?!

ומתרצינן: לא סלקא דעתך למימר הכי.

דהא קתני במתניתין חרש — דומיא דשוטה וקטן. מה שוטה וקטן — בדיעבד נמי לא יקראו, אף חרש — דיעבד נמי לא.

ותמהינן: ממאי? דלמא הא — שוטה וקטן — כדאיתא, דאפילו דיעבד לא, והא — חרש — כדאיתא, דלכתחילה הוא דלא יקרא, הא דיעבד — שפיר דמי?!

ומתרצינן: מדקתני בסיפא: רבי יהודה מכשיר בקטן, מכלל דרישא — לאו רבי יהודה היא.

ומקשינן: ודלמא כולה רבי יהודה היא [מי דמי רישא לפסולה וסיפא לכשירה ודלמא

ודלמא], הא לא מצינו בשום מקום לומר חסורי מחסרא, ולאוקמי אליבא דחד תנא! ותו, לוקמי כרבי יוסי, ובלא חסורי מחסרא?!

ותירצו, דכיון דמסקינן דהלכה כרבי יהודה, לכך ניחא לן לאוקמה אליביה. וכ"כ בתוס' כאן [ד"ה ודלמא].

102. כך כתב רש"י. ועיי' בטורי אבן שתמה, דהך בן תשע וכן עשר שייך דווקא גבי תענית, דבהא אמרינן דבריא מתענה לשעות מבן ט', ובכחוש הקילו שיתענה מבן י'. אבל בחינוך של שאר מצוות — לא שייך הך חילוק. וכיון שכך, בעינן למימר דזמן חינוכו מבן ט'.

שמע, דכתיב: שמע ישראל. אבל בשאר מצוות, דברי הכל — יצא. וכתבו שם התוס' [ד"ה אבל], דפליג רב יוסף אסוגיין, דהא אמרינן הכא, דפליגי נמי במקרא מגילה! ועיי' בבעה"מ שם. אמנם ברש"י שם כתב: "בשאר מצוות: בכל הברכות". וא"כ לא קשיא, דדווקא במצות שעיקרן דיבור, דומיא דקריאת שמע, אמרינן דיצא. משא"כ במקרא מגילה וכו', איכ"ל דפליגי בהו. וכן כתב הכס"מ בדעת הרמב"ם, דרק בברכות יצא אם לא השמיע לאזנו.

100. רש"י לא גרס להאי גרסא.

101. הקשו תוס' בברכות [ט"ו ע"ב, ד"ה